

JACINT PICAS I CARDÓ (1921-1984)

Record i Homenatge*

VENTURA SELLA I BARRACHINA

Sitges

L'escrit comença descrivint la personalitat de Jacint Picas i Cardó, incidint més en els seus valors morals —bonhomia, sentit del deure, respecte als altres, profunda catalanitat— que no pas en els fets puntuals i concrets de la seva biografia.

*A continuació s'explica la gènesi del llibre **SITGES VISCUT**, llibre pòstum de Jacint Picas i que el Grup d'Estudis Sitgetans publicà com homenatge a la seva personalitat i a la seva lloable tasca cívica.*

*Es detallen i comenten els distints capítols del llibre: **El pas del temps, Paisatges, Ressenyes de conferències i crítiques de llibres, Personatges, El fet divers, Textos diversos i Textos inèdits.***

Finalment es fa referència a l'empremta i a l'exemple digne d'imitació que Jacint Picas ha deixat no sols a Sitges sinó a tot el Penedès, on fou prou conegut i respectat.

(*) Paraules pronunciades per Ventura Sella i Barrachina en la sessió acadèmica celebrada el dia 16 de març de 1985 al palau Maricel de Sitges en fer-se la presentació del llibre *Sitges viscut* de Jacint Picas i Cardó, publicat pel Grup d'Estudis Sitgetans, Sitges 1985.

Distingits Sres. i Srs,

Amics tots de Jacint Picas:

Aquest és el vincle d'honor i a la vegada d'emoció que ens uneix a tots aquells que avui, en principi, ens havíem d'aplegar a la sala acollidora de la Biblioteca Santiago Rusiñol i que a conseqüència d'aquesta gran assistència ens hem canviat a aquest solemne Saló d'Or de Maricel.

Tots tenim, com a senyal d'identitat i de lícit orgull, haver estat amics d'un home bo, d'un home íntegre, d'un home prudent. I realment d'un home savi, si entenem aquesta paraula amb un matís més ampli de com normalment és entesa.

En començar a parlar, jo tinc ara presents les paraules que Eugeni d'Ors va escriure en una glossa i que després reproduí en el pròleg a un volum de les obres completes de Joan Maragall, anomenades l'edició dels fills. Eugeni d'Ors, referint-se a Joan Maragall, escrivia: *«Jo d'aquest mort no sabria parlar-ne sinó després d'un silenci molt pur»*. Aquest sentiment, l'experimento ara, en voler jo parlar de Jacint Picas, tan bon amic meu, tan enyorat per mi. Per un cantó, sento com una exigència interior, que em força a parlar del meu amic entranyable, de qui no em cansaria mai de parlar i a qui recordo contínuament, molt més potser del que hom es pot imaginar. I per un altre cantó, malgrat que friso per parlar-ne sento l'angoixa que les meves paraules no corresponguin a la seva persona, i en mi neixen uns sentiments de reflexió, de voler tenir més temps per a pensar, per tal de no dir les coses massa precipitadament.

Sí, jo, de Jacint Picas, d'acord amb les paraules d'Eugeni d'Ors, no sabria parlar-ne sinó després d'un silenci molt pur, car d'ell no sé dir res si no és amb emoció.

Però hi ha també en el meu interior un desig viu que m'empeny a no callar. Tinc por de no expressar amb prou lucidesa

allò que ell es mereix, però estic content de fer-ho, amb totes les deficiències que siguin, perquè la meua voluntat ferma és de dir la meua paraula, en exaltació de la figura i la memòria de l'amic enyorat de tots.

Tots vosaltres fóreu amics de Jacint Picas. No us puc descobrir, per tant, gairebé res de la seva personalitat. Però estic segur que tots estareu completament d'acord amb mi, si proclamo que la definició que essencialment més escauria a Jacint Picas és que era un home sincerament bo, de consciència recta, tota la vida del qual fou amarada d'amor a l'home, i al costat d'aquest amor a la persona concreta, podem posar el seu amor a la pàtria catalana, i el seu amor a la llengua catalana. A aquests tres ideals serví sempre amb sinceritat i humilitat, sense fer-ne ni escarafalls ni publicitat. Estimà el proïsme, el més necessitat, i la seva tasca de quaranta anys a l'Hospital de Sant Joan Baptista de la nostra vila ho demostra amb escreix. Estimà la pàtria, i el seu catalanisme lúcid i equilibrat és una lliçó per a tots. Estimà la llengua catalana que cultivà amb una dedicació extraordinària. La va utilitzar en els seus escrits i la va ensenyar. I no oblidem, estimà primer de tot la seva família i després tants i tants amics, com es fa palès amb els que som aquí.

Jo, malgrat que vull ser objectiu i equànim, no puc parlar de Jacint Picas sense emoció.

He participat —com ja sabeu— en la publicació d'aquest llibre *Sitges viscut*, la presentació del qual avui ens aplega. Una tarda a casa, sol, en un silenci absolut, sense testimonis, en corregir les proves de l'original, en llegir una de les proses contingudes en el llibre se m'humitejaren els ulls. Les paraules escrites per ell me'l feien present i posaven al meu davant una infinitud de records. I em fou impossible contenir les llàgrimes.

Jacint Picas és present, contínuament, en el meu pensament. Unes vegades amb consciència que ell ja no és al meu costat. Enfront de dubtes —especialment d'índole lingüística—, moltes vegades em dic, interiorment: això ho preguntaries a Jacint, però ara ja no tinc a qui preguntar-ho.

I encara altres vegades, amb una desorientació de temps i espai, em dic: això ho aniré a preguntar a Jacint, per després topar amb la certesa que ja no hi és, i que no puc fer-ho.

Jo ara em qüestiono força vegades: com era en Jacint? I he de confessar que no m'ho sé contestar amb poques paraules. D'una cosa, però, n'estic segur, i és que tenia una personalitat rica i que no tenia una personalitat contradictòria. En el seu tracte sempre sabies a què atènyer-te. Recordem-lo. Era un home afable. Tenia un interès gran per les coses. Per l'home en concret. Per l'art. Per la literatura. Per la història. Per la pàtria. Per la família. Pels amics. Conversador agradable i no gens banal, sabia escoltar i anava al fons de les qüestions; no atabalava pas. Era, certament, curt de paraules, però llarg en comprensió. Sabia dir sempre l'última paraula i se sabia posar al lloc de l'altre.

Un gran sentit de responsabilitat moral acompanyava tots els seus actes. Era molt equilibrat així com molt realista. S'il·lusionava per tot, però sabia amidar tots els pros i tots els contres.

Jacint tenia, per a mi, una personalitat ben proporcionada, excepcionalment harmoniosa. Jo a ell el vaig estimar molt i li dec molt. I li estic agraït per moltíssimes coses. Però m'atreveixo a dir que no crec que sigui només l'amor ni la gratitud allò que em fa parlar així, sinó l'objectivitat.

Posseïa el sentit de saber fer bromes, amb moderació, però sense excedir-se mai. El secret de ser, a la vegada, divertit i seriós, aparentment superficial, però en veritat profund.

Abans he dit que segons el meu concepte, Jacint era un savi. I en dir això no vull dir d'ell que fos un gran científic, ni un especialista en una determinada àrea del saber, ni un intel·lectual, sinó que és al conjunt de les seves qualitats humanes que jo dono aquesta qualificació de savi.

● És la impressió que jo tinc del meu llarg tracte amb ell. La seva personalitat plena de simpatia, la seva gran senzillesa i naturalitat seduïen en gran manera, i hom arribava a aquesta conclusió: «Jacint és un savi».

Suposo que queda entès allò que jo vull dir. El savi no és, a judici meu, l'home que simplement ha acumulat una gran quantitat de coneixements, sinó que és aquell que se sap servir d'ells en la vida i per a la vida. Aquell que ha reflexionat llargament sobre els grans temes que es presenten a l'esperit humà, l'expert en l'art de viure bé, és a dir, de viure segons unes normes transcendents, no materialistes, el mestre consumat que sap i pot dir de la saviesa les paraules que precisament trobem en el mateix llibre de la Saviesa, cap. 7 verset 13. «*Vaig aprendre sense malícia, reparteixo sense enveja, i no em guardo les seves riqueses*».

Ens hem reunit aquí per a presentar el llibre, que és una antologia de proses seves, que porta el títol de *Sitges viscut*, títol que jo considero encertadíssim i quasi m'atreveixo a dir que ell hauria triat també per a posar davant d'aquesta antologia. Aquest títol fou suggerit per Josep Pascual, junt amb altres de proposats per altres persones, i majoritàriament fou el que s'escollí. Aquest llibre, en l'aspecte econòmic i material, s'ha pogut realitzar gràcies a l'aportació entusiasta i generosa de tots aquells que avui us aplegueu aquí i també de molts altres.

Així doncs, la publicació d'aquest llibre *Sitges viscut* és el motiu de la nostra reunió ara aquí. Jo voldria parlar-vos del llibre d'una manera senzilla, d'una manera planera i a la vegada d'una manera eficient. Parlaré, primer, de la seva gènesi. Després de la seva estructura.

Encara en vida de Jacint, la Sra. Teresa Boix de Roca Pons havia ja insinuat que caldria aplegar en un llibre les cròniques seves. Després de l'accident que ocasionà la mort del nostre amic la Junta del Grup d'estudis sitgetans, fent-se ressò d'aquesta idea, decidí de publicar un volum antologia dels seus escrits, en homenatge emocionat d'estimació i de respecte a Jacint Picas. Encomana la tasca de selecció de textos i de confegir el llibre a Antoni Julià, Maria Lluïsa Marsal, Vinyet Pañella, Antoni Vigó i a qui us està parlant.

Tots ens posarem a la feina de seguida, amb il·lusió i emoció a la vegada, i amb relativa rapidesa confegirem el llibre.

Un cop feta la selecció, comprovàrem, amb tristesa, que el nostre entusiasme havia estat excessiu. El llibre resultava massa llarg —i anti-econòmic. Procedírem a l'eliminació d'una gran part triada. Ens costà molt a tots, de renunciar a pàgines escollides que consideràvem d'una qualitat positiva. Però no va haver-hi cap més remei, i després d'unes estires i afluixes fetes amb bon esperit i, per damunt de tot, amb el criteri d'honorar com més millor la memòria de l'amic estimat, arribàrem al resultat actual.

Com que sóc part interessada —si més no en una cinquena part— no m'atreveixo a donar cap judici sobre la nostra tasca d'antòlegs. És una feina difícil. D'altres que coneixen l'obra de Jacint Picas haurien fet, segurament, una altra selecció. Molts haurien fet una tria diferent a la nostra i, al seu criteri, més bona i més representativa. És el risc a què se sotmet tota persona que escomet l'empresa de fer una antologia, sigui de l'ordre que sigui.

Sabem que no hem fet la selecció ideal dels escrits de Jacint Picas, si és que objectivament es pot fer aquesta selecció. Ara bé, us podem assegurar que hem treballat amb ganes de fer-ho bé, i puix que la matèria prima és òptima, us puc garantir que l'antologia aplegada té categoria, gràcies a la qualitat literària de Jacint Picas.

Hem volgut que el llibre sigui representatiu de l'activitat d'escriptor de Jacint Picas. Com és sabut, la part principal de la seva activitat literària, l'esmerçà en les seves col·laboracions setmanals al setmanari «El Eco de Sitges» i en altres publicacions sitgetanes com són: «Butlletí dels antics alumnes i amics de l'Escola Pia», «Butlletí del Grup d'estudis sitgetans», «Programes de la Festa Major», «Exposició de clavells i Corpus», «Rallie de Cotxes», i encara alguns textos inèdits que els seus amics sabem que conservava íntimament.

Els escrits de Jacint Picas, recollits en una unitat i formant el volum al qual hem determinat de donar el títol de *Sitges viscut*, ens demostren que la manera d'escriure de Jacint Picas és la culminació d'un conjunt de circumstàncies: confluència de cultura, d'intel·ligència, de bonesa, de sensibilitat, d'interès per les coses autèntiques i transcendents ni que siguin petites.

La senzillesa amb què escrivia Jacint Picas és una conseqüència, no cal dir-ho, també del seu temperament senzill. És impossible que escrigui amb senzillesa qui no és senzill de natural. Qui no tingui una ànima pura, una ànima d'infant, en el bon sentit de la paraula, no pot pas escriure com ell. I de fet veiem que creà un estil personal que no s'assembla al de ningú i també és difícil que el d'algu s'assembli al d'ell.

Jo m'atreiria a compararlo, però només en el seu aspecte vital, en la seva actitud espiritual, no pas en l'aspecte literari, a Ruyra. Els estils específics, encara que tots dos extraordinaris, són diferents.

El llibre comença, i és un enriquiment cert, amb un pròleg del Dr. Josep Roca-Pons, que malgrat que el podem veure cada dia quan va a comprar el pa, és un lingüista de fama reconeguda internacionalment i, encara que la seva relació d'amistat era relativament recent, ha pogut copsar les elevades virtuts humanes del nostre estimat amic.

Així doncs, la primera part del llibre, i en una proporció important, la componen una relació d'articles publicats a «El Eco de Sitges». Aquest conjunt d'articles seleccionats entre la totalitat publicada setmanalment durant vint-i-sis anys, s'ha subagrupat en els capítols següents: el pas del temps, paisatges, ressenyes de conferències i crítiques de llibres, personatges i el fet divers.

El primer capítol és una autèntica delícia. Per a mi té fins i tot argument. Conta Jacint Picas el pas, i el tragí, i l'afany de cada dia en el curs dels tres-cents seixanta-cinc dies que formen aquesta unitat convencional que anomenem any.

I ell ho fa amb sensibilitat i amb delicadesa i amb profunditat. En aquest pas de l'any trobem una ànima condensadora de la inquietud, de la tasca, de la il·lusió, i la voluntat de cada dia que es manifesta per una pura necessitat interna de marcar el sentit de cada instant.

Jacint és un observador profund. Ens descriu les coses com nosaltres voldríem descriure-les. En llegir-lo, moltes vegades, hom diu: exactament és el que jo hauria dit. Sí, realment és allò

que jo hauria volgut dir, però no he sabut dir, que m'he quedat a mig camí, amb les ganes i el bon desig de fer-ho.

Podríem espigolar fragments i no acabaríem mai. Digueu-me si no és poesia autèntica la seva descripció de l'esdeveniment climatològic que anomenem «les minves de gener»:

«Si aneu a veure el mar el trobeu tot encantat, i com a disminuït, minvat. Per això d'aquest fenomen en diem minves de Gener»,
«Ara és el moment de les passejades curtes, a fer un volt, tot havent dinat, fins al mas d'en Puig o a la Creu de Ribes. Només us cal obrir els ulls i mirar».

Jacint té a la vegada profunditat de pensament i visió cristiana del món. En el comentari sobre el Dimecres de Cendra podem llegir aquestes paraules de pensament serios i transcendental:

«Fora de la mort tot té solució. Jorge Manrique va dedicar a aquest tema les seves 'coplas' que creiem definitives. Els qui hem viscut aquesta visió cristiana i l'hem acceptada, sabem però que també per a la mort hi ha solució! i que les ombres de la mort no fan sinó amagar l'anunci d'una nova vida. 'On és oh mort la teva victòria?' Sant Pau se li adreça per recordar-li que aquesta victòria li ha estat arrabassada pel Crist, el seu vencedor. Aquesta epopeia de la lluita i victòria de Crist sobre la mort es rememora cada any. Nosaltres que volem trobar solució a les qüestions que ens empenyen cada dia sabem que mentre la cerquem no hem d'oblidar les darreres i definitives veritats».

I en unes prosas bellíssimes, definitives, Jacint Picas segueix el curs de les efemèrides de l'any, dels dies i de les festes que vénen i que passen. En començar l'any comenta la idea cada any renovada de vida nova, i glossa la Festa dels Reis amb referència a les il·lusions dels infants i també dels grans. I la Candelera, i l'enrenou del Carnaval, i la Quaresma i Sant Valentí i els enamorats. I canta amb accents inefables l'arribada de la primavera precedida de la florida dels ametllers i de les mimoses. I la joia de Pasqua i les roses de Sant Jordi a les quals acompanyen els llibres que ell tant estimà i reverencià. I la lluminositat de Corpus i les fogueres de Sant Joan —el seu últim article glossava la festa

de Sant Joan i es publicà el dia 24 de juny de 1984, dia precisament de la seva mort— i la xafogor de l'estiu i les festes sitgetanes que ell vivia intensament: el Vinyet, la fira d'agost, la Festa Major de Sant Bartomeu. I enllaça amb les dolçors daurades de la tardor i la tendresa de la festa major petita, la de Santa Tecla. I tot seguit els morts. I la poesia de novembre, i la bona nova de Nadal, festa màxima del cristianisme a l'hivern. I les seves converses amb el follet de Viladellops, amic i conseller noble.

En definitiva, Jacint Picas veu el món sota un prisma angelical. Però, naturalment, una persona com ell d'una bondat tan elevada no el podia veure de cap altra manera. No l'interessava veure la dolenteria. I destaca sempre les coses bones. Tots els seus escrits són plens d'amor.

El segon apartat porta el títol de «Paisatges». Són les descripcions d'algunes de les seves excursions. Hi ha una gradació de llocs. Primer el paisatge immediat, les rodalies de Sitges, la comarca de Garraf i del Penedès. Després tota Catalunya. Finalment la resta d'Espanya i l'estranger.

Aquí, igualment, per la mateixa raó que hem seleccionat uns textos, n'hauríem pogut seleccionar uns altres. Forçosament uns quants havien de quedar fora.

Jacint té tanta sensibilitat per al detall, és tan bon observador i ho sap traslladar a l'escriptura tan encertadament, que les seves proses són una contínua invitació al viatge. El lector que no hi ha anat, troba una descripció suggeridora i sentida que li fa venir ganes d'anar-hi.

I comença de la vinya d'en Daniel fins a Sant Pere de Ribes, per passar després pel camí vell de Vilanova a Mas Pasqualí i també per Miralpeix, i arribar-se després a la Trinitat o bé pujar a la Morella amb cotxe i també descriure un dissabte sant al Garraf, amb la desfilada impressionant d'una col·lecció de topònims entranyables per a nosaltres: Garraf, ca l'Amell, Campdàsens, Jafre, la Morella, Vallgrassa, Can Planes, Penyes del Rascler, la Pleta, i acaba amb un monòleg antològic del vell molí moments abans d'ésser enderrocat.

Després hi ha la descripció de les anades a la Mare de Déu de Muntanyans, a les Masuques, a Rocacrespa, a Olivella, a Calafell, Sant Martí Sarroca, les Gunyoles, Sant Sebastià dels Gorgs, els Monjos, Cubelles, etc.

Va després una mica més lluny, durant la tardor, a la Segarra, després per terres aragoneses i castellanques, Terol, Sòria, on evoca la figura altíssima del poeta Machado, a Santo Domingo de Silos i a San Millán de la Cogolla. I finalment al Vallespir i al Rosselló, terres, avui, políticament franceses. Les citacions podrien ser nombroses i em limitaré a fer-ne dues, només, perquè es vegi com era de gran la seva delicadesa, com era de gran la seva sensibilitat.

Correspon a l'escrit citat abans, «Dissabte Sant al Garraf»:

«Passem per ca l'Amell i arribem a Campdàsens. El blat és prou crescut d'un verd maragda i el silenci és profund. Al camí de can Lluçà ens comencem a trobar amb la tragèdia del foc. A terra ha brotat l'herba però els troncs són testimonis immòbils del pas de les flames, com una ombra de la vida que havien tingut. Can Lluçà va ser voltat per les flames i només un atzar el va salvar. Els seus masovers, van mantenir-se, però, fidels a la terra, i s'hi van quedar. La casa vella és més que vella, enrunada. La seva teulada ja no hi és. Arribem a can Planes, on també trobem senyals de la gent que hi viu, i un estol de gall dindis que animen el galliner amb els seus discursos. Jafre és pura desolació. Encara bo que ens han estalviat la visió macabra del seu cementiri esdevingut ossari visible. La Capella és només les parets de la Capella. Jafre és només les parets de Jafre.

«La Plana Novella és una altra història. La seva urbanització camina endavant. Els cartells ens parlen de Vall de Reis. Les indicacions, de Palau Novella.

«El casal dels Domènech no s'obre a les nostres trucades i seguim endavant».

I l'altre exemple, el trio de la seva excursió a la Garrotxa, perquè no vull pecar d'un localisme exagerat. Observeu quina finor espiritual, quina tendresa de sentiment:

«És clar que no es pot anar a Olot i deixar de banda la Fageda d'en Jordà, perquè a part de la bellesa que el lloc pugui tenir, i positivament té, hi ha l'evocació preclara de Joan Maragall. Aquell cap al tard no feia pas sol, ja ho hem donat a entendre, i malgrat tot

trobarem aquell 'verd com d'aigua endins, profund i clar' com també trobarem d'entrada unes vaques molt sanitàries i pacífiques dedicades a la pastura. El món bucòlic que els estiuejants i excursionistes de principi de segle descobriren avui és, en bona part, un fugaç i il·lusori record perquè el pintoresquisme de la pagesia s'ha esvaït, quan no s'ha esvaït tota la pagesia i se n'ha anat a viure als suburbis de la capital. Però ara les disquisicions sociològiques ens preocupen poc, ara som sorpresos del 'silenci de la verdor' d'aquella fageda clara, verda, i ens meravella que subsisteixi encara un lloc com aquell».

El capítol següent porta per títol «Ressenyes de conferències i crítiques de llibres». Són cròniques perfectes d'actes celebrats a la Biblioteca, organitzats, pel Grup d'Estudis Sitgetans. Fa les recensions de les conferències de Josep M.ª Castellet sobre Machado, de Frederic Malagelada sobre literatura subaquàtica, de Jacint Sastre sobre Bernat de Fonollar, de Josep Roca-Pons sobre l'estudi del català a Nord-Amèrica, de Joan Puig i Mestre —també tristament absent— sobre els seus records, de Joan Rius sobre les seves amistats sitgetanes, de Marisa Marsal sobre l'obra literària del seu pare. Pel que fa referència als llibres, comenta *L'escultor Pere Jou* de David Jou i Mirabent, *El pintor Joaquim Espalter* d'Antoni Vigó, *Els sitgetans a Isla Cristina* de David Jou i Andreu i *Catàleg de l'Arxiu notarial de Sitges* de Vinyet Panyella.

En aquest apartat queda evidenciada la capacitat de síntesi que tenia Jacint Picas, de manera que el lector té una notícia exacta i completa del fet comentat. El següent capítol porta per títol «Personatges». La majoria són notes necrològiques en ocasió de la defunció d'algun ciutadà sitgetà destacat. Una petita part és dedicada a persones encara vivents, i que per molts anys continuïn entre nosaltres.

En aquests escrits, Jacint fa una biografia essencial de cada un d'ells i destaca la part més noble de cada persona, i ens la descriu amb les seves característiques més significatives. Veiem el personatge viu, autèntic, com si es mogué davant nostre.

Ara bé, hi ha un aspecte que crec que cal destacar: Jacint Picas respecta per damunt de tot la persona; la persona té per a ell una dignitat immensa. L'home, com a home, és per damunt de la cultura pròpia, de la intel·ligència, dels fets positius que en la seva

vida hagi pogut realitzar. Car, profundament cristià, com era, per a Jacint, tots els homes eren iguals.

I tenia ben present que tant l'intel·ligent com el curt de gambals, tant l'il·lustrat com l'ignorant, tenien la mateixa dignitat als ulls de Déu.

I ell respectava i reverenciava aquesta dignitat de l'home. Això es veu en la selecció que hem efectuat dels seus escrits dedicats a persones o bé sitgetanes o bé relacionades amb Sitges, i en les notes necrològiques de persones que tingueren un relleu cívic i intel·lectual, com poden ser els Sr. Antoni Almirall i Carbonell, Josep Mirabent i Magrans, Josep Carbonell i Gener, Salvador Soler i Forment i molts més, o en l'escrit extraordinari dedicat a Mossèn Antoni Batlle en commemorar-se el vintè aniversari de la seva mort, o en la nota necrològica d'una tendresa i d'una sensibilitat exquisida del «hippy» Serafín, un pobre home, un captaire.

Jacint veu tota la tragèdia d'aquell home que no tenia casa, que no tenia família, que en definitiva no tenia amor de ningú, que el seu únic consol era l'alcohol, i li ret en la seva mort un homenatge de respecte i d'amor. Serafín, realment, era un home pobre, però era fet a imatge de Déu. Pàgina que, en llegir-la, a la vegada que fa meditar molt, fa saltar també les llàgrimes.

I igualment dedica el seu homenatge a dos homes senzills, d'una gran dignitat humana, que destacaren precisament pel seu compliment del deure, per la seva fidelitat a l'empresa on treballaven, per la seva actitud cívica exemplar, en una paraula, com són en Sindo de les bicicletes i en Ramon del gel. Dues pàgines antològiques, que si bé des del punt de vista literari són excel·lents, les vull destacar encara més per la seva profunda humanitat i pel seu reconeixement d'uns valors a unes persones concretes que queda demostrat que en Jacint estima i respecta. A l'última part que recull els articles de «El Eco», els antòlegs li hem posat el títol de «El fet divers». És com una mena de calaix de sastre, on Jacint Picas parla sobre distints temes que són difícils de lligar entre si i que no tenen un denominador comú. En definitiva, són una fotografia de la vida que passa, de la complexitat dels fets distints i envitricollats de l'existència

humana. Com en la totalitat dels seus escrits, Jacint dóna aquí la seva talla de bon periodista, de bon escriptor. El petit fet, la petita anècdota, els sap elevar de categoria, d'acord amb el postulat conegudíssim d'Eugeni d'Ors. Aquí rau una de les grans qualitats d'escriptor del nostre amic estimat. Sabia explicar fets senzills, anècdotes insignificants, situacions que tots hem viscut i que ni de lluny no ens semblen dignes de ser transcrites ni traslladades a la lletra impresa. Tots ens hi trobem. Tots diem: això és precisament allò que nosaltres hauríem dit. Però la veritat és que no ho hem sabut dir.

I en aquest capítol Jacint ens explica el fet del venedor de ceràmica, que cada dia, a peu, amb el seu ruc, fa el trajecte d'anada i tornada de Vilanova a Sitges, pagant el seu tribut al tipisme i esmerçant un temps considerable en contra de totes les lleis econòmiques que regeixen la voràgine del comerç modern.

O ens explica el centenari de la Societat «El Retiro», societat que tant ha significat i tant significa en la vida de la nostra població. I fa després consideracions, plenes de seny, sobre els camps d'estiu que organitza l'Agrupament Escolta de Sitges. O bé explica situacions que podríem qualificar de curioses, referents a persones que en ambients poc propicis són fidels a la llengua catalana. La llengua catalana! Quin exemple ens ha deixat de fidelitat, d'amor, d'interès per a cultivar-la! I una pila de fets quotidians, de la història recent sitgetana, no mesurables en dates ni en xifres econòmiques; entenent per recent un espai d'uns cinquanta anys enrera com a mínim. Descriu les antigues romeries a Montserrat. Són unes peces mestres de literatura costumista. Els anys de la preguerra i guerra del 1936-1939, que foren els de la seva infància i adolescència.

Referències patriòtiques com són «Carta a una neboda» que fou reproduïda en el diari «Avui» de Barcelona i que és una pàgina magistral, amb un sentiment patriòtic autèntic i emocionant, sobre el fet històric de l'onze de setembre. Comentaris a cartes d'amics que ha rebut ja sigui de Madrid, ja sigui de Londres. Consideracions profundes sobre el premi Trinitat Catasús concedit a «El Eco de Sitges» i també sobre el diploma concedit per la Generalitat de Catalunya a l'indicat setmanari, en reconeixement

de la tasca efectuada pel periòdic, que és ja en vigílies de celebrar el centenari de la seva aparició.

La reforma de l'altar major de la nostra parròquia el porta a fer unes consideracions transcendents, d'una religiositat autèntica, dedicades amb estil planer a uns infants que acabaven de fer la seva primera comunió. I altres matèries que no detallo per no allargar aquesta relació.

Després d'aquest capítol segueix una nova secció que és formada per textos publicats en Programes de la Festa Major de Sitges, Programes de la Festa dels clavells i Corpus, Programes dels ral·lies, Butlletí dels antics alumnes de l'escola pia i en el Butlletí del Grup d'estudis sitgetans.

Com és obvi es tracta d'uns textos que canten i exalten les nostres festes. Jacint Picas estimava d'una manera elevada Sitges. I en aquests textos ens ensenya també a nosaltres a estimar el nostre poble, el nostre país, les nostres gents. Jacint professà un gran amor a la vila de Sitges. Podria parlar-se també d'enamorament i podríem demostrar que Sitges, als seus ulls, tenia totes les gràcies. Gràcies que a vegades només veia ell, perquè tot ho mirava amb ulls purs, nets, plens de bondat. I si alguna cosa no li agradava, maldava perquè es corregís i desaparegués la taca que desfigurava el seu Sitges estimat.

Queda també recollit el discurs seu d'ofertament de l'home-natge a Ramon Planes, en ocasió de ser nomenat aquest il·lustre patrici, fill predilecte de la Vila. És la història detallada d'una família, però és també una història escrita amb amor, amb respecte, i amb una gràcia literària digna d'un mestre. Vull citar-ne només un fragment curtíssim, perquè assentiu.

«Ramon Planes va tenir per avi Francesc Planes i Rigol... O sigui que el títol de Rigolet li ve pel seu avi patern en línia directa. Tenim també un altre títol que li ve per la línia de la mare del seu pare: el de descendent de can Xiquillo; la seva àvia era Francesca Robert i Camps i aquest títol amb aire d'havanera, de can Xiquillo, s'explica pel parentiu amb els navilers Carreres, establerts a Nuevitas, on traficaven amb fusta i rom, cafè i aiguardent, i és clar que un títol que procedeix de Cuba li dona un caràcter sitgetà del segle dinou ben autèntic».

I el llibre s'acaba amb uns contes —dos d'ells inèdits— que Jacint guardava en una altra carpeta, en espera, suposem, de publicar-los, algun dia o altre, car per una altra part també hem comprovat això, que Jacint no escrivia pas per a la calaixera, sinó per a una publicació concreta i immediata, contes que són, en la literatura de creació, una delícia, un autèntic divertiment, i que donen la mida de la seva categoria de fabulador.

Aquest és el llibre de Jacint Picas que tots nosaltres editem en record seu. Amb més o menys traça, he intentat presentar-vos cada una de les seves parts, però també vull indicar el fil conductor que l'unifica, o millor encara, els fils conductors que l'unifiquen.

Un podria ser el seu gran amor a Sitges que per a ell en definitiva no era res més que el seu gran amor als sitgetans.

Un altre, la seva bondat, car, de cap de les maneres, Jacint Picas no va poder escriure, i consegüentment ensenyar en els seus escrits, altres coses que aquelles mateixes que ell va viure.

Un tercer fil conductor és la seva gràcia literària. Jacint tenia el do de saber escriure. Hom aprèn, naturalment, però hi ha d'haver una inclinació natural. Jacint la posseïa. I si realment les muses són senyores de carn i ossos van senyalar-lo i van afavorir-lo generosament.

Podem també cercar un fil conductor en la seva correcció en l'ús de la llengua catalana. Jacint Picas escriu en un nivell gramatical d'alta perfecció.

I per últim, el fil conductor de la seva il·lustració, de la seva cultura. Jacint Picas havia llegit molt, havia assimilat les lectures i sabia fer-les aparèixer en els seus escrits amb una gràcia exquisida. No ho feia en to pedantesc, i mitjançant citacions encarcarades de rata de biblioteca —amb tots els respectes que em mereixen les rates de biblioteca— sinó assimilades i reelaborades per la seva ment.

I així en els seus escrits trobem citat Terenci, l'autor llatí, i en comentar el dia de Sant Valentí fa referència a Dant,

«nosaltres no entenem massa el Dant quan ens parla de l'amor que mou el sol i les estrelles»

diu. I una altra vegada cita l'autor britànic Max Beerbohm i fa un resum d'una obra seva. Però ell prefereix els autors nostrats, especialment els poetes, i distintes vegades són citats Ramon Muntaner, Àusias March, Josep Carner, Carles Riba, Guerau de Liost, Joan Maragall, J.V. Foix, Salvador Soler i Forment i Trinitat Catasús a qui evoca en la seva cançó de Pasqua:

Llaminera cridanera,
gran i rossa, bona moxa,
Pasqua clara, Déu te guard,
portes mones i garlandes,
vins que alegren i viandes
i molt sol dintre l'esguard.

I entre els castellans, Jorge Manrique i Antonio Machado.

I la cançó popular catalana, en el poema titulat «El presoner» que ell aplica a la seva estada, malalt, a la residència Sant Camil de Ribes.

Mes de maig, el mes de maig,
temps que porta la calor,
temps que les civades granen
i que el blat es torna ros,
temps que canten les calàndries,
refiten els rossinyols
i tots els bons cavallers
van a servir sos amors.
No hi vaig pas jo, mesquinet,
tancat aquí en greu presó.

Vull esmentar també com a elements unificadors la seva humanitat, la seva tendresa, la seva sinceritat, el seu desinterès material.

La lectura del llibre de Jacint Picas m'ha suggerit tot això i més encara.

En les distintes feines de recollida de textos i de distintes correccions laborioses d'impremta, he sentit un plaer inefable en llegir i regellir els escrits del nostre amic.

Els textos reflecteixen el seu esperit pur i recte. I encara que som una pila que de sempre el seguïem en els seus escrits, ara que aquests se'ns presenten reunits comprovem que en ells Jacint Picas apareix tal com fou, tal com el coneguèrem, tal com el recordarem sempre: noble, espiritual, patriota, religiós, en el sentit més pur de la paraula. Ell va comentar i va estar atent a totes les qüestions que es varen debatre en el nostre poble. Ell era el batec de la vila, com tan bellament va escriure Vinyet Panyella a «l'Eco», tot just de la seva mort.

Ell ens adoctrinà, moltes vegades, sense proposar-s'ho deliberadament.

Aquest llibre em fa present —i farà present a tots vosaltres en llegir-lo— Jacint Picas. I en girar l'últim full he tingut la sensació que la paraula del bon amic no es va extingir amb la seva mort corporal i que el diàleg, aparentment interromput, continua i continuarà. Tots ho tenim ben present. Quan Jacint abandonà aquest món i aquesta vida a conseqüència d'aquell accident absurd, com tots els accidents, vàrem experimentar un sentiment de desolació i revolta —revolta desesperada i impotent contra la mort—, però a mida que passa el temps, observem que el seu esperit noble i net no ens ha deixat, que viu en la part millor de nosaltres.

Us recomano, de totes totes, aquesta obra que teniu a les vostres mans, és a dir el llibre que recull els escrits de Jacint Picas, volum realitzat per afany i idea de la Junta del Grup d'Estudis Sitgetans, confeccionat pels cinc antòlegs ja citats i publicat en definitiva per la vostra aportació. Us portarà, a tots vosaltres, emocions, records i bellesa autèntica. La lectura de *Sitges viscut*, jo n'estic segur, produirà a tots una profunda delectança, i un cop arribats a l'última pàgina, tots us sentireu enriquits, coneixereu més Jacint Picas, i el veureu més vivent que mai al vostre costat.

I jo desitjo que la seva prosa, la seva veu, l'eco de la seva veu, i el seu exemple visquin sempre més entre nosaltres. Han estat moltes les coses bones que ens ha deixat. El seu caràcter fet de delicadesa. El seu patriotisme. El seu sitgetanisme. El seu sentit de la família. El seu sentit de l'amistat. La seva humilitat. La seva prudència. La seva discreció.

La millor manera d'honorar-lo és que siguem fidels a aquests ensenyaments seus. Car tots nosaltres que fórem els seus amics i que l'estimàrem tant, sabem que Jacint es mereix aquesta fidelitat nostra. Si no ho fem contribuïrem a omplir el gran buit que ens ha deixat.

Això és tot el que us he sabut dir de Jacint Picas. Desitjo ben de cor que les meves paraules siguin un incentiu per a fer més viu entre nosaltres el record de l'amic entranyable que ha estat un exemple preclar de fidelitat a tants valors autèntics.

I encara que Jacint Picas no és físicament entre nosaltres, que continuï essent-nos un model i un exemple que ens doni fe i ens doni esperança, perquè tots nosaltres continuem treballant en les coses en les quals ell treballà i continuem estimant les coses que ell estimà.
